

چه عواملی باعث کم کاری تیروئید می‌شوند؟

زمانی که سطح هورمون‌های تیروئید در خون بسیار پایین باشد و سلول‌های بدن در معرض میزان کافی هورمون تیروئید قرار نگیرند، سوخت‌وساز بدن کند می‌شود و اصطلاحاً فرد به کم‌کاری تیروئید مبتلا می‌شود، حال چگونه می‌توان این بیماری را تشخیص داد و درمان کرد؟.

به گزارش سایت خبری پرسون، کم‌کاری تیروئید یعنی غده تیروئید قادر نیست به میزان کافی هورمون تیروئید برای فعالیت نرمال بدن تولید کند. بنابراین زمانی که میزان هورمون تیروئید در خون فردی کاهش یابد، آن فرد دچار کم‌کاری تیروئید شده است.

چه عواملی باعث کم‌کاری تیروئید می‌شوند؟

دلایل زیادی برای عدم توانایی سلول‌های تیروئید در ترشح هورمون تیروئید وجود دارد. علت‌های عمده از شایع‌ترین تا نادرترین موارد عبارتند از:

-بیماری‌های اتوایمیون یا خودایمی: در بدن بعضی از افراد سیستم ایمنی که در واقع بدن را از تهاجم عفونت محافظت می‌کند، سلول‌ها و آنزیم‌های مربوط به غده تیروئید را به‌عنوان مهاجم تلقی کرده و به آن‌ها حمله می‌کند. به دنبال این مسئله سلول‌ها و آنزیم‌های کافی برای تهیه هورمون تیروئید به میزان کافی وجود نخواهد داشت. شیوع این موضوع در خانم‌ها بیشتر است. التهاب تیروئید به دلیل بیماری‌های اتوایمیون (خود ایمنی) می‌تواند به‌طور ناگهانی یا در طول سال‌ها به آهستگی اتفاق افتد.

-برداشتن قسمت یا تمام نسج تیروئید (جراحی): در بعضی از بیماری‌های تیروئید مثل وجود گره یا سرطان یا پرکاری تیروئید نیاز به انجام جراحی برای داشتن قسمتی یا تمام تیروئید است. چنانچه تمام نسج تیروئید خارج شود بیمار قطعاً دچار کم‌کاری تیروئید خواهد شد و چنانچه بخشی از تیروئید برداشته شود در آن صورت امکان ساخت هورمون تیروئید به میزان کافی وجود دارد.

-درمان با مواد رادیواکتیو (پرتودرمانی): تعدادی از بیماران با شرح‌حال پرکاری تیروئید، گواتر گره‌ای یا سرطان تیروئید باهدف تخریب تیروئید با رادیواکتیو درمان می‌شوند به‌علاوه افراد مبتلا به بیماری هوچکین، لنفوم یا سرطان‌های سر و گردن نیز با پرتوهای رادیواکتیو درمان می‌شوند. همه این بیماران به واسطه درمان می‌توانند بخشی یا تمام فعالیت تیروئید خود را از دست بدهند.

کم‌کاری تیروئید مادرزادی: تعدادی از نوزادان به هنگام تولد یا فاقد تیروئید بوده یا تنها بخشی از آن را دارند یا اینکه تمام تیروئید یا بخشی از آن در جای دیگری از بدن غیر از جای طبیعی خود قرار دارد. در بعضی از نوزادان نیز سلول‌های تیروئید یا آنزیم‌های آن به‌صورت طبیعی کار نمی‌کنند.

-التهاب تیروئید: التهاب تیروئید یا غده تیروئید، معمولاً به علت حمله سیستم ایمنی بدن یا عفونت‌های ویروسی اتفاق می‌افتد. به دنبال این اتفاق ذخایر هورمونی تیروئید به داخل جریان خون تخلیه می‌شود و بنابراین می‌تواند باعث ایجاد علائم پرکاری تیروئید شود. بعد از آن فعالیت تیروئید به‌تدریج کاهش می‌یابد.

-کمبود یا افزایش ید دریافتی: غده تیروئید برای ساخت هورمون نیاز به ید دارد. این ید از طریق غذا وارد بدن شده و از راه جریان خون وارد تیروئید می‌شود. تولید کافی هورمون تیروئید منوط به میزان کافی ید در بدن است. مصرف ید به میزان زیاد می‌تواند باعث کم‌کاری تیروئید یا بدتر شدن آن شود.

-آسیب به غده هیپوفیز: غده هیپوفیز که در مغز قرار دارد به غده تیروئید فرمان می‌دهد که چه میزان هورمون بسازد. چنانچه غده هیپوفیز به هر علتی مانند صدمه ناشی از تومور مغزی، اشعه یا جراحی دچار آسیب شود، دیگر قادر نیست به تیروئید فرمان دهد، در نتیجه تیروئید قادر به ساخت هورمون به میزان کافی نخواهد بود.

-اختلالات نادر: بعضی از این بیماری‌ها به‌طور منتشر تیروئید را اشغال کرده و باعث اختلال در کارکرد تیروئید می‌شوند. به‌عنوان مثال بیماری‌های آمیلوئیدوز با رسوب پروتئین آمیلوئید، سارکوئیدوز با رسوب گرانولوم و هموکروماتوز با رسوب آهن در تیروئید باعث اختلال در فعالیت آن می‌شوند.

علائم کم‌کاری تیروئید چیست؟

زمانی که سطح هورمون‌های تیروئید در خون بسیار پایین باشد و سلول‌های بدن در معرض میزان کافی هورمون تیروئید قرار نگیرند، متابولیسم (سوخت‌وساز) بدن کند می‌شود. در این شرایط شما احساس سرمای بیشتری می‌کنید، به‌راحتی خسته می‌شوید، در پوست خود احساس خشکی بیشتری می‌کنید، احساس افسردگی و فراموشی نسبت به مسائل دارید و از لحاظ مزاجی ممکن است دچار بی‌علاقگی شوید. به دلیل تنوع علائم تنها راه دقیق برای اطمینان از تشخیص کم‌کاری تیروئید انجام آزمایش خون است.

کم کاری تیروئید چگونه تشخیص داده می شود؟

تشخیص صحیح کم کاری تیروئید وابسته به یافته های زیر است:

- علایم: علایم کم کاری تیروئید به طور خاص تنها در این بیماری مشاهده نمی شود و بسیاری از علایم کم کاری تیروئید در افرادی با بیماری های دیگر نیز دیده می شود. یکی از راه هایی که می تواند کمک کننده باشد این است که آیا این علامت همیشه با شما بوده است؟. که در این صورت احتمال کم کاری تیروئید کمتر می شود یا احساس تغییری است که مدتی در شما به وجود آمده است. در این مورد احتمال کم کاری تیروئید بیشتر است. علاوه بر معاینه غده تیروئید، پزشک به دنبال علایمی مانند پوست خشک، تورم، کند شدن رفلکس ها، کاهش ضربان قلب می شود.

- تاریخچه پزشکی و فامیلی: شما باید موارد زیر را با پزشک خود در میان بگذارید:

- تغییراتی در سلامت شما با احساس کاهش در میزان فعالیت.

- سابقه جراحی تیروئید.

- سابقه تابش اشعه رادیواکتیو به گردن برای درمان سرطان.

- سابقه دریافت داروهایی که باعث کم کاری تیروئید می شوند.

- سابقه ابتلای افراد خانواده تان به بیماری های تیروئید مانند کم کاری تیروئید.

علاوه بر معاینه غده تیروئید، پزشک به دنبال علایمی مانند پوست خشک، تورم، کند شدن رفلکس ها و کاهش ضربان قلب می گردد.

- آزمایش خون: در تشخیص کم کاری تیروئید دو آزمایش مورد استفاده قرار می گیرد؛ آزمایش TSH یا «هورمون محرک تیروئید» که مهم ترین و حساس ترین آزمایش برای تشخیص کم کاری تیروئید است. آزمایش T4 که آزمایش از یکی از هورمون هایی که غده تیروئید تولید می کند، است.

درمان کم کاری تیروئید

بنابر اعلام گروه تیروئید مرکز تحقیقات غدد، پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران، درمان قطعی برای کم کاری تیروئید وجود ندارد و اکثر بیماران تا پایان عمر این بیماری را همراه دارند. در اکثر بیماران مانند افرادی که به علت حمله ویروس دچار التهاب تیروئید می شوند و بیماران مبتلا به التهاب تیروئید پس از حاملگی، کم کاری تیروئید درمان خواهد شد. کم کاری تیروئید ممکن است شدید یا خفیف باشد. اگر فعالیت تیروئید کاملاً کنترل شود علایم کم کاری تیروئید به خوبی متوقف شده و بهبود می یابد. در اکثر بیماران که کم کاری تیروئید آنها برگشت پذیر نیست می توان علایم آنها را به طور کامل کنترل کرد.

منبع: ایسنا